

“DOĞRU YANLIŞ OLANDIR.”

Mustafa Altun

28 Nisan 2008

1993'ten bu yana verdiğim dil bilgisi derslerinde oldum olası, çoğu zaman yıpratıcı etki bırakan bir ikileme karşı karşıya kalırım. İsim mi, ad mı; sıfat mı ön ad mı; takısız tamlama mı, sıfat tamlaması mı; sözde özne mi, öznesiz cümle mi; lehçe mi, dil mi; dil bilimi mi, dilbilim mi dilbilimi mi...

Bu ikiliklerin hatta üçlüklerin ideolojik bakıştan kaynaklandığı düşünülebilir. Ekol farklılıkları da denilebilir. Muharrem Ergin'e göre sıfat tamlaması olan, Doğan Aksan'a göre takısız tamlamadır mesela...Öğrencilerim çoktan seçmeli sınav sistemine uygun bir ifadeyle "Hocam, peki doğrusu hangisi?", "Biz vizede, finalde hangisine göre cevap vereceğiz?", "Sizce hangisi doğru?" gibi sorularla kesin ve keskin yargılar bekliyorlar bizlerden.

Ben de yılmadan usanmadan, sosyal bilimlerde kesin ve keskin doğrular yoktur, çocuklar...yorumlar vardır...önemli olan yorumun destekli ve kanıtlı olmasıdır. Araştırılmış, kanıtları ortaya konulmuş her yargı kendi içinde doğrudur, tutarlıdır, diyorum. Felsefeye başvuruyorum, mantıktan, matematikten medet umuyorum, fizik yasalarından dem vuruyorum...Kimi zaman Batlamyus'a, Newton'a, Einstein'a kadar uzanıyor bu dışa açılmalar...Işık hem dalgadır, hem fotondur, diyebiliyorsa bir fizikçi, ben de bir kelime grubunun haliyle hem takısız tamlama, hem sıfat tamlaması olabileceğini söyleyebilmeliyim...

Bütün bu satırları yazarken, sabahın erken saatlerinde aklıma düşen bazı cümle/önerme örneklerini de buraya eklemek istiyorum:

A1) "GÜZEL ÇİRKİN OLANDIR."

A2) "GÜZEL ÇİRKİN OLMAYANDIR."

B1) "DOĞRU YANLIŞ OLANDIR."

B2) "DOĞRU YANLIŞ OLMAYANDIR."

C1) "İYİ KÖTÜ OLANDIR."

C2) "İYİ KÖTÜ OLMAYANDIR."

Yukarıdaki bu örnekler mantıksal olduğu kadar semantik bir bağlama da sahiptir. Birinciler ikincilere göre klasik mantığa ters düşen ve hükmü geçersiz kılan örneklerdir, denilebilir. Birşey hem güzel, hem çirkin olamaz. Zaten güzel'i belirleyen ya da tanımlayan çirkin olma durumudur. Oysa Kuantum fiziği bize ışığın hem foton, hem de dalga olabileceğini söylüyor. Bulanık mantık ise 0 ile 1 arasındaki sayılar kümesini dikkate alarak hareket etmemizi salık veriyor. O halde her iki örnek cümle/önerme de kendi içinde tutarlıdır, diyebilir miyiz?

Daha derinlere inmeye gerek yok...Bulanıklığa, belirsizliğe karşı düzenlilik ya da belirlilik belki de insan ben'inin kendini güvende hissetme, riskleri hesap edebilme isteğinin bir sonucu, zihnin belirsizliğe içgüdüsel bir tepkisidir. Kozmos ve kaos (düzenlilik/düzensizlik), kevn ü fesad (olma/bozulma) döngüsünde kozmosa, kevn sığınma refleksimiz belki de...

Bunca bulanıklığın ardından yine de derim ki *doğru durumsaldır, zamansaldır... gerçek de öyle... ama hakikat hepsinin ötesinde ne duruma, ne zamana, ne mekâna bağlıdır. O yansız ve eksiksizdir. Hep vardır, öncesiz ve sonrasızdır.*

Yazıyı Nietzsche'nin özlü bir sözüyle bitiriyorum:

Doğrular ve yanlışlar yoktur, sadece yorumlar vardır.

Hakikatte uzlaşmak dileđiyle...